

Η ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΩΣ ΠΡΟΣΧΗΜΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΚΟΥΡΣΑ (του Γιάννη Ζήση)

«Όλα έχουν ειπωθεί, μένει όμως να τα ξαναπούμε με άλλον τρόπο», **Αντρέ Ζίντ**

Έχουν περάσει 23 χρόνια από το καταστροφικό ατύχημα του Τσέρνομπιλ, που οριοθέτησε στην μνήμη μας ξανά το ζήτημα της ασφαλούς χρήσης της πυρηνικής ενέργειας. Στα χρόνια που μεσολάβησαν πολλές χώρες όπως η Σουηδία ή η Γερμανία απενεργοποίησαν και σταμάτησαν την περαιτέρω ανάπτυξη μονάδων παραγωγής πυρηνικής ενέργειας.

Σήμερα, με φόντο την κλιματική αλλαγή και τα αέρια του θερμοκηπίου, σε συνάρτηση με την αυξανόμενη ενεργειακή ζήτηση και κατανάλωση και την οικονομική κρίση, ο φάκελος της πυρηνικής ενέργειας ανοίγει ξανά, χωρίς να έχουν λυθεί με ικανοποιητικό τρόπο τα ζητήματα ασφάλειας που ανέδειξε η καταστροφή του Τσέρνομπιλ και η ανάγκη ασφαλούς διαχείρισης των πυρηνικών αποβλήτων.

Η πυρηνική ενέργεια: παραμένει περιβαλλοντικά ανασφαλής & επικίνδυνη

Τα τρία θέματα που θίγει η ανάπτυξη πυρηνικών μονάδων παραγωγής ενέργειας δεν έχουν αντιμετωπιστεί και αυτό καθιστά την πυρηνική παραγωγή ενέργειας περιβαλλοντικά ανασφαλή και επικίνδυνη:

- 1.** Το πρώτο πρόβλημα που πρέπει να επιλυθεί είναι αυτό της διαχείρισης των πυρηνικών αποβλήτων. Αυτή η διαχείριση δεν μπορεί να γίνεται με την δημιουργία πυρηνικών χωματερών ή πυρηνικών σκουπιδοτενεκέδων στην γεωγραφική επικράτεια οικονομικά ή πολιτικά αδύναμων κρατών.
- 2.** Το δεύτερο ζήτημα που πρέπει να αναδειχθεί και να επιλυθεί είναι το ζήτημα των πυρηνικών ατυχημάτων. Το ιστορικό των πυρηνικών ατυχημάτων έχει κάνει σαφές ότι αυτά δεν είναι συναρτημένα μόνο με τεχνικούς αλλά και με ανθρώπινους παράγοντες. Ακόμη και γεωλογικοί παράγοντες καθιστούν επισφαλή την δημιουργία και την λειτουργία πυρηνικών μονάδων σε περιοχές σεισμογενείς και εκτεθειμένες σε φυσικές καταστροφές.
- 3.** Το τρίτο ζήτημα αφορά την αποφυγή της χρησιμοποίησης των πυρηνικών μονάδων και των προϊόντων και υποπροϊόντων τους για μιλιταριστικούς σκοπούς αλλά και των κινδύνων που ανακύπτουν για χρήση τους ως μέσα ασύμμετρων απειλών, συνυφασμένα με πιθανές τρομοκρατικές ενέργειες. Αυτή η στροφή στην πυρηνική ενέργεια γίνεται σε μια εποχή που θεωρείτε ότι αυξάνουν οι κίνδυνοι των λεγόμενων ασύμμετρων, τρομοκρατικών ή άλλων απειλών και συγκρούσεων. Θέλουν να διαχύσουν ακόμη περισσότερο απειλές, κινδύνους και εργαλεία τέτοιων συγκρούσεων; Είναι καιρός πια να παρακολουθήσουμε το πώς αναπτύσσεται αυτή η άμιλλα για την πυρηνική ενέργεια. Πολλοί επιχειρηματολογούν: «αφού η Βουλγαρία έχει πυρηνικά εργοστάσια και αφού η Τουρκία και η Αλβανία προγραμματίζουν την δημιουργία νέων γιατί και εμείς να μην μπούμε στον ίδιο χορό»;

Αυτή η επιχειρηματολογία, στην λογική μάλιστα της επιχειρηματικότητας, έχει οδηγήσει πολλές φορές σε εγκληματικές συμπεριφορές και καταστάσεις, επιδεινώνοντας τελικά τα προβλήματα που υποτίθεται ότι θα έλυσε.

Με ανάλογο τρόπο, ίσως κάποιои θελήσουν να μας πείσουν για την αναγκαιότητα των μεταλλαγμένων, των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών, εν όψει των αναγκών πολιτικών εξοικονόμησης νερού στις καλλιέργειες, ή της ελαχιστοποίησης των αγροχημικών, ή της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και έλλειψης τροφίμων, ή των κλιματικών αλλαγών ή των αναγκών για φυτείες βιοκαυσίμων κ.ο.κ.

Η ανθρωπότητα πρέπει να ελαχιστοποιήσει τις πολιτικές ρίσκων και κινδύνων στον ενεργειακό τομέα και η λύση αυτή απαιτεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση σε άλλες κατευθύνσεις. Δεν είναι λογικό να συρόμαστε μόνιμα στην κατεύθυνση της αυξανόμενης ζήτησης της ενέργειας μέχρι που στο τέλος να καταστρέψουμε την βιωσιμότητα του πλανήτη και του πολιτισμού. Διαφορετικές είναι οι αιφορικές πολιτικές. Πρέπει να παρατηρήσουμε ότι όσο αφορά τον τομέα της ενέργειας, δεν μπορούν να προκύψουν μακροχρόνιες λύσεις ούτε με ταχυδακτυλουργικές προσεγγίσεις από τον τομέα της πυρηνικής ενέργειας ούτε με τα βιοκαύσιμα. Θα ήταν πολύ σημαντικότερο να απελευθερωνόταν σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό η αιφορική παραγωγή ενέργειας μέσα από την αιολική και την ηλιακή μορφή της και σε ένα πολύ μικρότερο βαθμό από την ενέργεια των υδατοπτώσεων. Για τα παραπάνω η τεχνολογία διαθέτει πιο εύκολες, άμεσες και ασφαλείς λύσεις και μας διευκολύνει σε άμεση ανάπτυξη και λειτουργία τέτοιων μονάδων.

Όμως ειδικά στον τομέα των φωτοβολταϊκών απαιτείται η αντικατάσταση ενός χημικού συστατικού, μετά την ανακάλυψη ότι η παρουσία του επιβαρύνει τον τομέα των αερίων θερμοκηπίου, και αυτό είναι κάτι που απαιτεί μια τεχνική λύση που μπορεί να βρεθεί σύντομα.

Η απουσία μιας ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διακυβέρνησης

Όταν αντιμετωπίζουμε ένα περιβαλλοντικό ζήτημα πρέπει να εκτιμάμε ολοκληρωμένα το περιβαλλοντικό αποτύπωμά του ώστε αυτό να 'ναι ισοζυγισμένο και καθαρό προς όλες τις κατευθύνσεις, όσο το δυνατόν. Έτσι λοιπόν θα πρέπει να υπολογίζουμε τις καθαρές μορφές ενέργειας όχι μόνο ως προς τις κλιματικές αλλαγές αλλά και ως προς την βιοχημική και βιοφυσική επίδρασή τους. Επίσης πρέπει να τις υπολογίζουμε τόσο ως προς το κοινωνικό τους κόστος όσο ως προς όλες τις πολιτικές μορφές αποτίμησης των επιπτώσεών τους και των ρίσκων τους.

Η προσχηματική αναφορά, στην μόχλευση του ζητήματος της παραγωγής ενέργειας από πυρηνικά εργοστάσια είναι προφανώς αβάσιμη καθώς δεν έχουν επιλυθεί τα ζητήματα που προαναφέραμε. Την ίδια ώρα που γίνεται κουβέντα για πυρηνικά εργοστάσια ως αναγκαία λύση, δεν ασκούνται ουσιαστικές πολιτικές μείωσης του πληθυσμού της ανθρωπότητας με κοινωνικά προοδευτικούς και δίκαιους όρους, ούτε ασχολούνται με ολοκληρωμένες πολιτικές μείωσης της κατανάλωσης και της ζήτησης ενέργειας και για την ουσιαστική ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών παραγωγής ενέργειας.

Είναι διαφορετική η κατεύθυνση στην οποία πρέπει να μοχλεύσουμε τα ζητήματα τόσο εν όψει της οικονομικής κρίσης όσο και εν όψει της κρίσης του περιβάλλοντος. Αποτελεί εσφαλμένη επιλογή το να φέρουμε σε αντιπαράθεση και σύγκρουση τις δύο πλευρές αντιμετώπισης των κρίσεων αυτών ή φέρνοντας σε αντιπαράθεση διαφορετικές περιβαλλοντικές πολιτικές, πχ της υγείας, της ασφάλειας και της προστασίας της φύσης σε συνάρτηση με πολιτικές για τις κλιματικές αλλαγές. Γι αυτό είναι αναγκαία μια ολοκληρωμένη δημοκρατική περιβαλλοντική διακυβέρνηση.

Δυστυχώς η ενέργεια παραμένει μια τοξική υπόθεση, όχι μόνο για το κλίμα αλλά και για άλλες όψεις του περιβάλλοντος, στον βαθμό που δεν αποσυνδέεται ο πολιτισμός μας από την μεγάλη ζήτηση και την κατανάλωση, από τα πρότυπά του και στον βαθμό που δεν αναπτύσσονται τεχνολογίες και συστήματα εξοικονόμησης και μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας.

Ωστόσο, μεγάλη ευθύνη έχουν αυτοί που σχεδιάζουν και κατευθύνουν την έρευνα. Μια έρευνα που είναι συνδεδεμένη με ισχυρά οικονομικά συμφέροντα και που στρεβλώνει το τοπίο των εναλλακτικών λύσεων για την αειφορία στον πλανήτη και στον πολιτισμό μας. Είναι τα ίδια συμφέροντα που τόσες δεκαετίες εγκληματικά μας καθήλωσαν στον λιθάνθρακα και το πετρέλαιο.

25 Απριλίου 2009,

Γιάννης Ζήσης, Δημοσιογράφος – Συγγραφέας
Μέλος της γραμματείας της ΜΚΟ ΣΟΛΩΝ